

objectief en waar genoeg (op één ongelukkige stijlwijding na, misschien een drukfout) om den stroopersaard te teekenen en te doen uitkomen.

II. Een week met de Zuiderzee-expeditie.

Ook een andere minder aangename correspondentie hadden wij te voeren naar aanleiding van het opstel „Zuiderzee-onderzoek.”

Door een misverstand tusschen den schrijver van 't opstel en den leider der expeditie was door dezen laatsten bij ons beklag ingediend over 't opnemen van 't stuk, gepaard met verzoek geen vervolgen te plaatsen; naar wij meenden te recht; wat evenwel later niet zoo zeker bleek. Maar ondergeteekende had toen al aan Dr. Dekhuysen beloofd, het vervolg niet te plaatsen zonder diens voorkennis. Daarom werd door hem aan Dr. D. de drukproef van 't vervolgstuk ter kennismaking gezonden met een bijschrift als poging der redactie om de animositeit weg te nemen. De proef kwam terug met de mededeeling, dat de zaak in der minne was geschikt, dat Dr. D. geen enkel bezwaar meer tegen de plaatsing en 't gebruik der foto's door den schrijver zou laten gelden en dat hij meteen enkele correcties in de proef had aangebracht.

En och arme, ik, blij dat een voor ons, den schrijver, den uitgever en de redactie, onaangename zaak zoo goed afliep, zond die correcties niet eerst naar den schrijver, maar, daar de aflevering ondertusschen door 't oponthoud al weer laat was, meteen door naar de drukkerij. Door mijn schuld is daardoor iets veranderd of ingelascht, waarmee de schrijver 't niet geheel eens is.

In afl. 9, blz. 178, moeten bij de regels 14—8 v. o. volgens den wensch van den heer Honing gelezen worden:

„Zoolang het niet bewezen is, dat die visschen daar gaarne leven, geloof ik dat niet. Ik denk er zoo over: Er schijnen visschen te zijn, die het uit kunnen houden bij snel wisselend zoutgehalte en andere, die het niet kunnen. Voor de eerste wordt dan de concurrentie minder zwaar en zoo kunnen ze zich op die plaatsen staande houden, terwijl ze elders het onderspit moeten delven. Hadden ze de vrije keus, dan zouden ze niet het „ruwe osmotische klimaat” verkiezen boven water met nagenoeg constant zoutgehalte. Het is natuurlijk heel wel mogelijk, dat ik ongelijk heb, maar zonder bewijzen van meening veranderen, lijkt me dwaasheid toe. Ook is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de theorie meer van belang blijkt te wezen voor Crustaceeën en Mollusken dan voor de visschen, die zich willekeurig verplaatsen kunnen.”

December.

J. A. HONING.

Dat wij 't bericht van den heer Honing niet dadelijk plaatsten en ook nu niet in den vorm opnemen, dien hij ons aangaf, zal hij ons later wellicht ten goede rekenen.

III. Uit het Bijenleven.

Nog een derde persoonlijk verzuim. In Deel IX, blz. 112, heb ik in mijn bijen-artikelen een paar vergissingen begaan. De heer F. van Brussel te Santpoort was zoo goed, op mijn verzoek mij zijn aanmerkingen te zenden. Daaraan voldeed hij met welwillendheid en ik was van plan ze in te lasseten in mijn eerstvolgend bijen-artikel. Maar daar kwamen naar aanleiding van mijn leekenpraatje zooveel opstellen van vaklui en practici voor „D. L. N.” in (wat trouwens het uitgesproken doel van mijn artikelen was) dat ik niet meer aan 't woord kon komen en tot mijn vreugde niet meer behoeftde, ik had al alles gezegd wat ik wist en meer dan dat.

Want ik had van gedesinfecteerde honigblikjes gesproken, wat „onzin” is; ik had bij de geschiedenis van den lossen bouw den naam vergeten te noemen van Von Berlepsch, den bijenvader. Niet den Amerikanen komt de eer toe van den uitvinding van de koninginnerooster maar aan Hahneman, 'n Duitscher en nog meer. Zulke dingen overkomen een schrijver, die geen vakman is, wanneer hij toch vakkennis meent te hebben. Die waait iemand evenwel niet aan. Ik ben dan ook blij, dat anderen mijn bijenwerk hebben overgenomen. Een goede zaak aan 't marcheeren brengen, is al wat wij wenschen en beoogen, ons vak is een ander. Bij gelegenheid plaatsen wij nog enkele opmerkingen van den heer v. Brussel, die ook Raad's artikelen aangaan.

Intusschen, wij zijn steeds dankbaar voor aanmerkingen en nooit kwaad of geraakt als iemand ons op fouten wijst, zelfs niet als de vorm wat „hoekig” is; dat moest veel meer gedaan worden. Voor waardeering zijn wij gevoelig, maar meer hebben wij aan welgemeende critiek. E. HEIMANS.

Vereeniging tot het Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

Het dagelijksch Bestuur der Vereeniging is thans samengesteld als volgt: Dr. J. Th. Oudemans, voorzitter; Prof. J. Ritsema Bos, onder-voorzitter; Jac. P. Thijssse, 1e secretaris; Dr. H. W. Heinsius, 2e secretaris; H. Heukels, penningmeester.

Aanmeldingen voor het lidmaatschap op donateurschap behorende te geschieden bij den penningmeester, den heer H. Heukels, Weesperzijde 81, Amsterdam.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 19 December 1905.

De Voorzitter, de heer Haverhorst, opent de vergadering, waarna de heer A. J. Zöllner vertoont een over 't algemeen zeldzame, doch in Z. Limburg meer algemeene boktor, nl. *Toxotus meridianus* L., benevens een zwarte var. daarvan: ab. *C. chrysogaster* Schrank.

De heer De Koning geeft een overzicht van de op onze excursie van 1 Juni verzamelde algen uit de Oosterwijkse vennen. Het aantal ex. was niet groot, zelfs het uitknijpen van mos, wat soms een groote hoeveelheid geeft, leverde hier weinig op. Wat er echter gevonden werd, had veel overeenkomst met de om Apeldoorn voorkomende algen (Uddelermeer).

Terwijl om Rotterdam in de Maas overheerschend Diatomeeën voorkomen (vooral *Asterionella gracillima* Heib) en de Kralingsche Plas, behalve enkele *Closteriums* (*Cl. setaceum*, *Cl. cornu* en *Cl. gracile*) vooral *Protococcaceeën* geeft, behorende de soorten uit Oosterwijk meest tot de familie der *Desmidiaceeën*, en wel meer dan $\frac{2}{3}$ van het aantal gevonden soorten. De meeste daarvan vond spr. ook om Apeldoorn.

Van de *Eudesmidiaceeën* kwamen 3 soorten voor: *Sphaerosoma vertebratum* Ralfs, *Hyalotheca dissiliens* Bréb en *Gymnozyga brebissoni* Nordst., waarvan de eerste alleen niet om Apeldoorn door spr. is waargenomen.

Van de *Didymoideeën*: *Closterium Venus* Kg., *Cl. rostratum* Ehb., *Cl. Jenneri* Ralfs, *Cl. lunula* Ehb., *Penium*, *Pleurotaenium trabecula* Naeg., *Holacanthum fasciculatum* Lund, *Anthrodesmus convergens* Ehb., *Anthr. octocornis* Ehb., *Pleurotaeniopsis cucumis* Lund, *Cosmarium meneghinii* Bréb., *Cosm. margaritifera* Men., *Euartram binale* Ralfs, *Eu. anatum* Ralfs, *Eu. verrucosum* Ehb., *Micrasterias Crux melitensis* Ralfs, *Micr. oscitans* Ralfs, *Micr. papillifera* Bréb., *Staurastrum polymorphum* Bréb., *St. gracile* Ralfs, *St. furcigerum* Bréb., *St. dejectum* Bréb., *St. muticum* Bréb.

Van de *Protococcaceeën*:

Crucigenia rectangularis Naeg., *Gonium pectorale* O. F. M., *Ralphidium polymorphum* Fres.

Bovendien kwamen nog voor:

Ceratium hirundinella O. F. M., *Schizomeris lubleini* Kg., *Polycistis scripta* Richter, *Coelosphaerium Kutzingianum* Naeg., *Chroococcus turgidus* Naeg., *Merismopedia elegans* A. Br.

De heer Lindemans vertoont een aantal zeldzame vlinders.

De heer Buis brengt ter tafel eenige ex. van een goede aquariumplant: *Myriophyllum proserpinacoides* Gil., een plant uit Chili en Uruguay, in warme kassen gekweekt, en in 1838 in de singels te Leiden waargenomen, uit den Hortus ontvlucht (slechts één jaar).

Verder laat spr. zien een fraai ingesponnen pop op beuk van *Hoplitis milhauseri* Fabr.

De heer Jansen vervolgt zijn mededeelingen over *mierenplanten*, waarvan de bekendste zijn 1°. *Acacia cornigera* en 2°. *Ac. sphaerocephala*. In de holle dorens daarvan bijten de mieren een gaatje en vinden daar een woning. Aan de blaadjes ontwikkelen zich de „Müllersche lichaampjes”, gemetamorphoseerde klieren, die veel eiwit bevatten en het hoofdvoedsel der beschermende mieren vormen. 3°. *Cecropia palmata*, waarvan de stengel door tusschenschotten in kamertjes verdeeld is. Door de drukking der okselknop tijdens den lengtegroei ontstaat een groef, aan het begin waarvan de stengel zeer dun is, zoodat de mieren den stengel gemakkelijk kunnen doorbijten. De „Müllersche lichaampjes” ontwikkelen zich hier aan den voet der bladsteel. Een variëteit met wasovertrek over de bladen bezit geen openingen, geen „Müllersche lichaampjes” en geen beschermende mieren, die niet noodig zijn, daar het wasovertrek een onoverkomelijke hinderpaal vormt voor de aanvallende mieren. 4°. *Humboldtia laurifolia*, *Triplaris*

americana en *Ficus inaequalis*, waarbij in de planten openingen ontstaan, die de beschermende mieren als woning gebruiken. 5°. *Myrmecodia* en *Hydnophyllum*, welke knollen bezitten, voorzien van een zwamachtig weefsel en luchtkanalen, waarin de mieren wonen. Prof. Treub ziet hierin echter geen myrmecophilie.

Eigenaardig zijn bij de meeste mierenplanten de bruin-roode beharing en de extraflorale nectariën.

De heer H a v e r h o r s t vertoont verschillende inlandsche vlindersoorten, wier ♀♀ gedeeltelijk of geheel gereduceerde vleugels bezitten. Dat bij deze soorten werkelijk reductie der vleugels heeft plaats gehad, bewijzen de poppen der ♀♀, waarbij de vleugelscheeden nog aanwezig zijn. Een zeer merkwaardig ex. ender de vertoonde voorwerpen is een onlangs gekweekt ♀ van *Hibernia defolaria* L. Want terwijl de ♀♀ dezer soort volkomen vleugelloos zijn geworden, heeft zich bij dit voorwerp een der voorvleugels gedeeltelijk ontwikkeld en is derhalve de latente ontwikkeling der vleugels hier weder bij wijze van zeldzame uitzondering te voorschijn gekomen.

De heer Dr. Wouterlood demonstreert de overgangen van knopschubben tot bladen bij de kastanje.

De heer Dr. Prins vertoont een bloemstengel van *Primula obconica*, merkwaardig wegens het bijzonder groot aantal schermpjes.

De heer W a c h t e r geeft een overzicht van het artikel van den heer K. Siderius in de November afl. van: „Vragen van den Dag” over: „Haren op planten” en stelt een aantal planten ter bezichtiging, waarbij de beharing in een of ander opzicht merkwaardig is.

G. v. ROON, }
W. H. WACHTER, } *Secr.*

Nieuwe vindplaatsen van zeldzame planten gevonden in 1905.

Als vorige jaren geef ik ook nu weder de bijzondere vondsten op, die mij in het jaar 1905 zijn toegezonden.

De eenige nieuwe planten, die beide op pothoofdterreinen zijn aangetroffen, zijn *Gadettia Willdenowiana* Spach (*Oenothera pupurea* Willd.) aan den Amsterdamschen straatweg bij Arnhem door Mej. E. Veen en *Carthamus tinctorius* aan den Rijn bij Arnhem door Mej. A. Kleinhoonte.

Van zeldzame planten zijn de volgende vondsten te vermelden: *Saponaria officinalis* fl. plen. aan het Rhederveer aan de IJssel (Mevr. A. G. Kerkhoven—Wijthoff). *Glaucium corniculatum* bij Stolwijk op een akker (H. A. Westbroek). *Eruca sativa* B. *glabrescens* op een puinhoop te Middelburg (A. Soek). *Viola persicifolia* B. *pumila* te Nuland (G. J. v. Groenland). *Bifora radians* te Maastricht (F. Soanneville). *Astragalus Onobrychis* aan een ruigte aan den Rijn te Arnhem (Mej. Kleinhoonte). *Lathyrus montanus* B. *tenuifolius* te Hoenderloo (Mevr. Kerkhoven). *Cicer arietinum* langs den Rijn bij Arnhem (Mej. Kleinhoonte) en te Tilburg (Chr. Paymans). *Gentiana germanica* te Assenraai bij Roermond (D. Frees, Heerlen). *Gilia achilliaefolia*, in 1904 voor het eerst gevonden en nu op een ruigte aan den Rijn bij Arnhem (Mej. Kleinhoonte) en bij de Bilt (J. H. Entrop). *Phacelia tanacetifolia*, door verscheiden personen in groot aantal gevonden op den nieuw omgewerkten berm van den Deventerstraatweg bij den tol te Apeldoorn. *Solanum rostratum* te Oosterend op Texel (J. Daalder) en te Maastricht (F. Sonneville). *Verbascum phoeniceum* op een ruigte aan den Rijn bij Arnhem (Mej. Kleinhoonte). *Stachys recta* bij de machinefabriek in het Velperbroek bij Arnhem (dez.). *Callistephus chinensis* op den Boulevard te Arnhem (dez.). *Anthemis austriaca* en *Kerathemund annuum* bij de machinefabriek in het Velperbroek bij Arnhem (dez.). *Achillea tomentosa*, en *Madiasativa* langs den Rijn bij Arnhem (dez.). *Achillea nobilis*, *Tragopogon orientalis* en *Orepis setosa* op een ruigte aan den Rijn bij Arnhem (dez.).

H. HEUKELS.

Vroege Merel.

Achte u het verleden jaar belangrijk genoeg om mijn berichtje over merelzang op 5 Febr. in uw blad op te nemen, ditmaal kan ik u melden, dat ik zooveel, tegen 5 uur, weer zijn heerlijken zang hoorde: 31 Januari, helder weer, weinig Noordelijke wind.

A. A. CLANT VAN DER MIJLL.

Ede, Villa „Sans Souci”, 31 Jan. '06.

Zijn Eekhoorns nestroovers?

Voor een tiental jaren ongeveer besloot de gemeenteraad of de Vereeniging tot Bevordering van 't Vreemdelingen-verkeer van het dorp Ede (prijzenswaardig voorbeeld voor andere gemeentebesturen en vereenigingen, dat helaas! maar al te weinig wordt nagevolgd) in de naburige bosschen eenige nestkastjes op te hangen.

Deze nestkastjes, gewone, uitgeholde boomstammen, waren van boven en van onderen door ongeveer anderhalven duim dikke sluitplankjes afgesloten en werden spoedig door Meezen, Spechten enz. als welkome nestgelegenheden aanvaard. Doch successievelijk kwamen er in de onderste sluitplankjes ronde gaten, waardoor de nesten verstoord en de kastjes zelf onbruikbaar werden. Mocht men dit nu in het eerst beschouwen als 't werk van jongens die op hun manier de Natuurlijke Historie beoefenden en daartoe gaten in de plankjes sneden om zóó tot de vurigbegeerde eitjes te komen; een weinig nadenken was voldoende om deze meening spoedig te laten vervaren.

Niet alleen, dat de kastjes hoog hingen en de boomen dik hoog en glad waren, zonder steunpunten te bieden, maar indien de gaten eens inderdaad menschenwerk waren, dan zou hetzelfde doel veel gemakkelijker bereikt zijn, door eenvoudig het geheele plankje, dat met slechts eenige spijkers aan 't kastje was bevestigd, er af te steken.

Het leed dan ook weinig twijfel, of het moest wel 't werk van een of ander knaagdier zijn. Sinds ik nu eenmaal een eekhoorn bij zijn arbeid aan de nestkastjes verraste en naar aanleiding van een gesprek, dat ik met den boschwachter Staf over dit onderwerp had, geloof ik, dat gerust al die vernielde nestkasten op rekening van den eekhoorn mogen worden geschreven en dat al de moeite, die de eekhoorn doet, om het inwendige der nestkastjes te bezoeken, niet aan louter nieuwsgierigheid moet worden toegeschreven, behoeft geen nader betoog. Zoo kan de wandelaar, die thans het Edesche bosch en de Zijsselt bezoekt, daar vele nestkastjes zien hangen, die voor het grootste deel van onderen een open gat vertoonen en aldus niet meer aan hun doel beantwoorden.

Op grond hiervan echter zou ik niet gaarne zien, dat er op eekhoorns een soort kloppacht werd gehouden, die tot zijn uitroeiing zou leiden. De eekhoorn toch is een te frissche en dartele verschijning en komt op de meeste plaatsen in te gering aantal voor, dan dat we hem niet gaarne zijn eitje of vogeltje op zijn tijd zouden gunnen; alleen daar waar hij te veelvuldig optreedt, zou het mogelijk niet ongewenscht zijn, zijn aantal wat te beperken. De vogels althans zouden daar ongetwijfeld wel bij varen.

Ede. J. L. F. DE MEIJERE.

Met verlof v. d. S. overgenomen uit *De Ned. Jager*.

Witte welriekende viooltjes.

Naar aanleiding van het artikel: „Bescherm de mooie wilde planten” (tiende afl. *D. L. N.*), wil ik eens even bekend maken, dat ik vroeger witte welriekende viooltjes wist te staan. Misschien zijn zij op die plaats nog te vinden. Het was in 't voorjaar van 1896 te Bloemendaal, in den tuin van Hôtel „Groot Zomerzorg”. Sedert is, zoover mij bekend is, het huis al tweemaal van bewoners veranderd, zoodat misschien ook de tuin verandering onderging. Toen stonden zij aan de achterzijde van het huis, over de vijver, de plek weet ik nog precies. Daar ik ze in sommige boeken over plantkunde onbesproken zag, leek het mij wel belangrijk genoeg, het eens te vertellen. Had ik destijds al eens eer en ander over plantkunde gelezen, dan had ik het wel al eer bekend gemaakt. Zij schijnen vrij zeldzaam te zijn. Vóór, noch ná dien tijd, zag ik ze ooit ergens.

Rotterdam.

ALIDE C. P. BOLLE.

De oeverzwaluwen in Bussum de woning ontnomen.

Om teleurstelling bij een a.s. bezoek aan de Hilversumsche Meent eenigszins te breken, bericht ik, dat mij bij het bezoek aan de oeverzwaluwennesten op Zondag 28 Jan. jl. bleek, dat de belt bijna geheel was afgegraven, blijkens de wagensporen haalt men daar groote hoeveelheden zand weg. Zondag 14 Jan. jl. was alles daar nog in goeden staat.

E. WEITINGA.